

Betning mot jordloppor i vårraps

Peder Wærn, Jordbruksverkets Växtskyddscentral, Uppsala

Insektsbetning av våroljeväxtutsäde är en viktig försäkringsåtgärd mot angrepp av jordloppor i östra Mellansverige och framförallt på jordar eller gårdar där man vet att man kan få problem med uppkomsten. Ökning av utsädesmängden från 7 till 10 kg/ha kan minska jordloppornas gnagskador, men det är tveksamt om det lönar sig. Plantantalet har mindre betydelse än andel skadad bladyta. En kritisk gräns för när kompletteringssprutning med pyretroid bör övervägas är då mer än 30 % av hjärtbladsytan har gnagskador. En av de viktigaste åtgärderna för att undgå eller minska skadorna är att få så jämn och snabb uppkomst som möjligt. Alltså betyder odlarens skicklighet att åtstadkomma en bra såbädd mycket.

Frågan huruvida våroljeväxtutsädet skall betas eller ej med insekticid aktualiserades i Mälardals-området under 2004. I fyra försök studerades frågeställningen och resultaten visade att insektsbetning var en viktig försäkringsåtgärd. Under 2005 utlades åter fyra försök i Sveas område i samarbete mellan Syngenta, Bayer och Svea. I försöken jämfördes 3 olika betningsmedel, det registrerade preparatet Chinook FS 200 (Bayer) med dos 20 ml/kg och de ej registrerade preparaten Cruiser (Syngenta) med dos 15 ml/kg och Elado (Bayer) med dos 25 ml/kg. Alla preparaten ingår i gruppen neonikotinoider. Jämförelser gjordes också mellan olika utsädesmängder för att se hur beståndstäthet påverkar angreppen av jordloppor. Kombinationen betning och behandling med

pyretroider ingick också i försöksplanen. Allt utsäde i försöket var fungicidbetat.

Förhållandevis svaga angrepp av jordloppor

Problemen med jordloppor var små i Sveas område under 2005. Visst förekom angrepp i alla fält, men inte i sådan omfattning att ätskadorna såg hotande ut. Det fanns dock vissa fält framförallt i Stockholms län där man övervägde att komplettera betningen, som i stort sett är obligatorisk, med en pyretroidbehandling. Orsaken till det förhållandevis ”lugna läget” var den ostadiga vädertyp som rådde under försommaren. Våroljeväxternas uppkomst och tillväxt gynnades av den fuktiga väderleken samtidigt som jordloppornas aktivitet var begränsad i den svala väderlek som rådde.

Betning viktig om risk finns för jordloppor

Skadorna av jordloppor var störst i försöken i Stockholms län och särskilt i försöket på Fransåker. I dessa gjordes även kompletterande pyretroidbehandling.

Försöksresultaten visar på störst merskördar för betning på Fransåker. Komplettering med pyretroidbehandling gav nästan 200 kg merskörd jämfört med enbart betning på Fransåker, men mindre på Signhildsberg. Den behandling som gjordes i samband med uppkomst i obetat försöksled i Västmanlandsförsöken gav ingen skördehöjning och inte heller någon effekt på vare sig plantantal eller gnagskador. I försöken i Stockholms län gjordes upprepad pyretroidbehandling i obetat led med bättre effekt på Fransåker än

på Signhildsberg, där skördepåverkan var liten. På Fransåker gav dock enbart betning med Chinook likvärdig merskörd jämfört med enbart dubbelbehandling med pyretroid, medan de nya ej registrerade betningsmedlen var betydligt bättre. Betning med Chinook och Elado resulterade i ett större plantantal

än Cruiser. Bäst effekt på gnagskadorna hade Elado. Elado gav också störst merutbyte i skörd. En höjning av utsädesmängden från 200 till 300 frön/m² gav ett större plantantal och en viss reduktion av gnagskadorna, men verkan på skörderesultatet var bättre med 200 frön/m² och betning.

Tabell 31. Bekämpning av jordloppor i vårraps. Skörd och merskörd kg/ha. 4 försök i Svea 2005. L13-1035

Behandling	Fransåker	Signhildsberg	Brunnby	Hallstaber	Medel
Obetat 200 frön/m ² (=7 kg/ha)	1 356	1 733	1 311	2 617	1754
Obetat 300 frön/m ² (=10 kg/ha)	+266	+171	+207	-164	+120
Obetat 200 frön/m ² + Decis 0,25 2 ggr*	+309	+30	-46	-54	
Chinook 200 frön/m ²	+281	+189	+249	+10	+182
Chinook 200 frön/m ² + Decis 0,25**	+480	+175	-	-	
Cruiser 200 frön/m ²	+455	+66	+153	-105	+142
Cruiser 200 frön/m ² + Karate 0,25**	+650	+177	-	-	
Elado 200 frön/m ²	+691	+175	+233	+106	+301
Län	AB	AB	U	U	
LSD	298	ns	ns	181	172

* Försöken på Brunnby och Hallstaber bara bekämpade en gång vid uppkomst. De båda andra försöken vid uppkomst och ca 10 dagar senare vid DC11-12

** Sprutningen gjord vid DC 11-12 på Fransåker och Signhildsberg

Tabell 32. Plantor/m² vid 2-4 bladstadiet (DC 12-14) 8/6-13/6. 4 försök i Svea, 2005. L13-1035

Behandling	Fransåker	Signhildsberg	Brunnby	Hallstaber	Medel
Obetat 200 frön/m ² (=7 kg/ha)	116	120	140	172	137
Obetat 300 frön/m ²	+16	+80	+56	+108	+65
Obetat 200 frön/m ² + Decis 0,25 2 ggr*	-20	+24	-20	+8	-8
Chinook 200 frön/m ²	+12	+64	+28	+44	+37
Chinook 200 frön/m ² + Decis 0,25**	+24	+24	-	-	-
Cruiser 200 frön/m ²	+16	+40	-24	+24	+14
Cruiser 200 frön/m ² + Karate 0,25**	+8	+48	-	-	-
Elado 200 frön/m ²	+28	+56	+12	+48	+36
Län	AB	AB	U	U	
LSD	ns	ns	ns	ns	

* Försöken på Brunnby och Hallstaber bara bekämpade en gång vid uppkomst. De båda andra försöken vid uppkomst och ca 10 dagar senare vid DC11-12

** Sprutningen gjord vid DC 11-12 på Fransåker och Signhildsberg

Tabell 33. Procent angripen hjärtbladyta vid 2-4 bladstadiet (DC 12-14). 4 försök i Svea, 2005. L13-1035

Behandling	Fransåker	Signhildsberg	Brunnby	Hallstabergr	Medel
Obetat 200 frön/m ² (=7 kg/ha)	65	18	7	12,9	25,7
Obetat 300 frön/m ² (=10 kg/ha)	-13	-12	-0,2	-3,7	-7,2
Obetat 200 frön/m ² + Decis 0,25 2 ggr*	-10	-11	+1,6	+1	
Chinook 200 frön/m ²	-11	-15	-4,6	-10	-10,2
Chinook 200 frön/m ² + Decis 0,25**	-28	-14			
Cruiser 200 frön/m ²	-23	-12	-5,3	-10,5	-12,7
Cruiser 200 frön/m ² + Karate 0,25**	-38	-14			
Elado 200 frön/m ²	-41	-14	-5,3	-11	-17,8
Län	AB	AB	U	U	
LSD	16	7,4	4,3	4,5	

* Försöken på Brunnby och Hallstabergr bara bekämpade en gång vid uppkomst. De båda andra försöken vid uppkomst och ca 10 dagar senare vid DC11-12

** Sprutningen gjord vid DC 11-12 på Fransåker och Signhildsberg